

Sociale landbrug er vigtige

Det Samfundsnyttige Landbrugs workshop belyste, hvordan et økologisk socialt landbrug kan organiseres

SAMFUNDSNYTTE

AF IRENE BRANDT

Kan et økologisk landbrug tilbyde udsatte borgere funktionstilpasset beskæftigelse? Spørgsmålet blev stillet på Det Samfundsnyttige Landbrugs workshop - og til dels besvaret.

- Hvis du synes, at EU's landbrugslovgivning er indviklet, så kan jeg oplyse, at beskæftigelsesloven er endnu mere uigennemskuelig, fortalte Uffe Bech, der er jurist og ansat i Senior- og socialforvaltningen i Kolding Kommune.

- Nogle målgrupper og tilbud er enklere at samarbejde med kommunerne om end andre, da der gælder faste regler. Andre kræver individuel

tilrettelæggelse og særlige aftaler om eventuel betaling og øvrige vilkår, sagde Uffe Bech.

Jordbrug er et middel

Morten Kromann Nielsen fra University College Lillebælt arbejder i forskningsprogrammet Mad, Krop og Læring. Han har studeret et socialøkonomisk projekt i USA og konkluderede på denne baggrund, at jordbrug er et middel til at gøre unge stærke, sunde og motiverede.

- Projektet hedder Food What og skaber et sikkert rum, hvor unge kan dyrke, tilberede, spise og distribuere sunde og bæredygtigt dyrkede fødevarer og få viden om forskellige temaer i fødevarer systemet. Projektet hjælper unge med jobtræning og med at udvikle personligt lederskab, selvtillid og engagement, fortalte Morten Kromann Nielsen på workshoppen.

I det danske forskningsprogram bliver de amerikanske erfaringer blandt andet brugt til at udvikle en ny tværprofessionel faglighed - for

eksempel jordbrugere med pædagogisk viden eller pædagoger med jordbrugsfaglig viden.

En succeshistorie

Grantoftegaard er en fondsejet økologisk virksomhed med hjemsted i Ballerup Kommune. Gården driver i dag et alsidigt økologisk landbrug på 800 ha samt en café og en gårdbutik med stor publikumssøgning. En meget stor del af de ansatte på Grantoftegaard er udsatte borgere, som er ansat under forskellige beskæftigelsesordninger, hvilket giver Grantoftegaard en indtægt på ca. fem mio. kr. om året - hvilket svarer til ca. en femtedel af gårdens omsætning. På workshoppen fortalte Marianne Stenkjær, der er direktør på Grantoftegaard, om gården, og hun fik følgeskab af Bettina Westergaard, der er pædagog og medejer af Westergaard Planteskole på Fyn.

- Vi laver et vigtigt stykke arbejde på de økologiske landbrug, derfor er det også vigtigt, at vi tilbyder os

som arbejdspladser for de udsatte borgere. Jeg får fra kommunen løn som mentor for de ansatte. Denne indtægt skal kompensere for den tid, jeg bruger på det socialpædagogiske arbejde, som jo tages fra den tid, jeg ellers kunne have arbejdet i planteskolen, fortalte Bettina Westergaard.

Hvad skal der til?

Også denne session på workshoppen blev afsluttet med en handlingsorienteret opsamling. Oplægsholderne og repræsentanterne fra styregruppen pegede efterfølgende på, at der er behov for uddannelse af mentorer. På længere sigt så de også muligheder for, at økologiske landbrug kunne samarbejde med skoler, plejehjem og som et arbejds tilbud til flygtninge. Og så pegede de på, at der mangler gode eksempler fra deciderede produktionslandbrug samt vigtigheden af, at der er to personer på opgaven: én, der har det landbrugsfaglige ansvar, og én, der har det pædagogiske ansvar.

Alt er tilladt i Landbrugsloven

Med den seneste ændring af landbrugsloven er der ikke nogen, der ikke kan købe dansk landbrugsjord. Det skulle lige være de unge landmænd, som sjældent kan stille med nok kapital til at købe de store ejendomme, som i dag er dominerende i landbruget

SAMFUNDSNYTTE

TEKST OG FOTO: IRENE BRANDT

- Kineserne kan ved at etablere et dansk selskab i princippet opkøbe

al dansk landbrugsjord, for Landbrugsloven er blevet devalueret, så det basker!, Frank Nielsen fra NaturErhvervstyrelsen gik ikke stille med døren, da han kommenterede den seneste ændring af Landbrugsloven på Det Samfundsnyttige Landbrugs workshopsession om Generations-skifte, jordejer og jordbruger.

Ifølge Frank Nielsen gav Vækstpakken Landbrugsloven dødsstødet. Målet var at sikre landbruget en kapitaltilførsel fra finansielle investorer.

- Vi fik til opgave, at lave en lovændring, der fjernede kravet om, at en landmand indgår i ejerkredsen, fordi dette krav var en barriere for at tiltrække investeringer. Barriererne er væk nu, og der er derfor heller ikke nogen ejerformer, Det Samfundsnyttige Landbrug kan udvikle,

som ikke enten er lovlige eller kan blive det gennem en dispensation, sagde Frank Nielsen og fortsatte:

- Jeg ved godt, at historien ikke gentager sig, men derfor kan man jo godt lære af den ...

Med denne kommentar sigtede Frank Nielsen til Lensaflysningen fra 1919, hvor en tredjedel af godsernes jorde - ca. 20.000 ha - blev udstykket til statshusmandsbrug.

- Man kunne godt overveje igen at lade udviklingen gå mod mindre brug, som kan udvikle høj kvalitetsprodukter, sagde Frank Nielsen.

Vejen banet for godser

Advokat Rune Hyllested fra Storm Advokatfirma tog tråden op i sit indlæg:

- Juraen er ikke en begrænsning for, hvordan man i dag kan danne selskabseje af landbrug. I Landbrugsloven hedder det ganske vist i §1 stk.4, at formålet med loven er at bevare selvejet; men dette er også det eneste, der er tilbage i Landbrugsloven, som beskytter selvejet. Og for første gang siden 1919 er det nu igen muligt at lave godser i Danmark, sagde Rune Hyllested. Han fortsatte:

- Og med et krav om mindst ti pct. i egenkapital og en hektarpris på 150.000 kr. er det blevet meget svært for en ung landmand at etablere sig som selvstændig.

Tilfreds jordlejer

Siebe Gorter, der er medejer af Skyttes Gartneri, er én af de unge landmænd, der ikke har kapital til at købe en ejendom; i stedet er han jordløs medejer af et gartneri på Fyn.

“ Man kunne godt overveje igen at lade udviklingen gå mod mindre brug, som kan udvikle høj kvalitetsprodukter.

FRANK NIELSEN, NATURERHVERVSTYRELSEN.

- Jeg er uddannet økologisk frilandsgartner i Holland, og derfra kender jeg til ordninger, hvor frilandsgartnerne lejer sig ind i sædskifter på gunstige tidspunkter, og det er denne fremgangsmåde, vi bruger på Skyttes Gartneri, fortalte Siebe Gorter.

Han remsede en række fordele ved at leje jorden op:

- For det første kunne jeg uden en opsparing komme i gang med det samme. Nu opbygger jeg erfaring, og vi lejer os ind i sædskifterne på de ejendomme, vi samarbejder med.

Skyttes Gartneri gennemfører sammen med Det Samfundsnyttige Landbrug et projekt, hvor der opbygges et driftsfællesskab, som samler jorden fra flere ejendomme i et driftsfællesskab, hvor specialiserede virksomheder kan leje sig ind.

- Det er fleksibelt, og giver også plads til de mindre virksomheder, sagde Siebe Gorter.

Hvilke handlinger skal der til?

Også denne session blev afslut-

tet med en fremadrettet drøftelse. Spørgsmålet for denne session var, hvordan vi får organiseret, at jorden stilles til rådighed for unge landmænd på rentable vilkår.

Konklusionen gik ud på, at det er et paradoks, at der ingen begrænsninger er for sammenlægninger af ejendomme, mens Planloven - og i nogle tilfælde Naturfredningsforeningen - kan stå i vejen for opsplitning af ejendomme.

- De offentlige arealer kan bringes i spil som en slags jordrente-brug. Og en jordfond kan opkøbe landbrugsjord med grund- eller drikkevandsinteresser og leje jorden ud til økologisk landbrug. Det vil give de unge lettere adgang til jorden, sagde Kim Qvist fra Kalø Økologisk Landbrugs-skole, da han præsenterede forslagene fra panelet for resten af salen.

Panelet fandt også Siebe Gorters hollandske erfaringer interessante. Derudover blev det fremhævet, at der er et stort behov for at skabe interesser hos de unge på landbrugs-skolerne for alternativer til det klassiske ejerskab. Panelet fremhævede også vigtigheden af, at der udvikles modeller, som både sikrer, at forbrugerne har reel indflydelse på udviklingen af landbruget, og samtidig kræver mindre startkapital for unge landmænd.

Stine Hjarnø Jørgensen, der er strategisk økonomirådgiver i Landbrugsafdelingen i Økologisk Landsforening, tilføjede:

- De landmænd, der i dag har en gård, som de gerne vil sælge, bør overveje sælgerpantebreve. I hvert fald hvis de synes, de har en pligt til at hjælpe de unge landmænd i gang.

Imellem sessionerne havde deltagerne rig mulighed for at diskutere de forskellige oplæg, der blev præsenteret på Det Samfundsnyttige Landbrugs workshop.